

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
หมู่บ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ต. มิตรภาพ อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา

นางสาวอารีรัตน์ หมั่นอุดสำห้

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

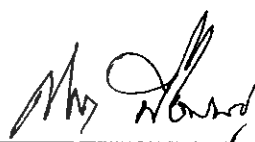
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ชัยกมล กลิ่นศรีสุข)

กรรมการสอบ

(จำเอกสัจด์ พิฆพันธ์)

นักพัฒนาชุมชน 6

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน พ.ศ.

๑๘ ต.ค. ๒๕๔๕

บทคัดย่อ

อารีรัตน์ หมั่นอุตสาห์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
หมู่บ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ต. มิตรภาพ อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข , 48 หน้า
จำเอกสงัด พิษพันธ์ุ นักพัฒนาชุมชน 6

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่จัดสรรเงินอุดหนุนกองทุนละ 1 ล้านบาทแก่หมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เงินแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและให้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ในการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ ได้ทำการศึกษาถึงประโยชน์ที่สมาชิกได้รับจากการจัดตั้งกองทุน ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการกองทุน ประสิทธิภาพและปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลตามแบบ บร. 1 – บร.12 จากจำนวน 168 ครัวเรือน โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 20 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด จะใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า “CIPP Model” ในการวิเคราะห์

จากการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2544 และได้รับการจัดสรรเงินทุนเข้ากองทุน เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 โดยมีจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน และมีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 92 ราย โดยได้มีการจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกไปแล้วจำนวน 47 ราย เป็นจำนวนทั้งสิ้น 860,000 บาท ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้รับจากการจัดสรรไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มค้าขาย กลุ่มเกษตรกร กลุ่มบริการ ซึ่งคาดว่าสมาชิกผู้กู้ทุกรายมีความสามารถในการชำระหนี้ มีรายได้เพิ่มขึ้นมีสภาพคล่องจากการมีเงินทุนหมุนเวียน และสามารถทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น ทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไปในอนาคต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*อารีรัตน์ หมั่นอุตสาห์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*จำเอกสงัด พิษพันธ์ุ*.....

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดีผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ ประธานกองทุนและผู้นำชุมชน นายศรีนวล กองแก้ว คณะกรรมการกองทุนทุกท่าน สมาชิกกองทุน ตลอดจนสมาชิกของชุมชน บ้านศาลสถิตย์ ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางกลุ่มผู้วิจัยจัดขึ้น ในการเสียดสเวลาอันมีค่าแก่ผู้จัดทำ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. ขวัญกลม กลิ่นศรีสุข อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศก์ ตำบลมิตรภาพ ที่ได้อนุเคราะห์เวลาในการให้คำปรึกษา และแนะนำถึงแนวทางการจัดทำสารนิพนธ์ รวมถึงช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์ และการติดตามการจัดทำสารนิพนธ์ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ จำเอกสงัด พิรพันธุ์ นักพัฒนาชุมชน 6 ซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ ที่ได้อนุเคราะห์เวลาในการเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่อง แนวทางการแก้ปัญหา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนบัณฑิตกองทุนตำบลมิตรภาพที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำและร่วมแก้ไขในการเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานในพื้นที่ และจัดทำสารนิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนที่เป็นสาระประโยชน์ ผู้จัดทำขอขอบความดีความชอบให้แก่ บิดา มารดาและบุคคลที่กล่าวนามและมีได้กล่าวนามแล้วข้างต้นนี้

อารีรัตน์ หมั่นอุตดำห์

สิงหาคม 2545

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
กรอบความคิดทฤษฎี	2
วิธีดำเนินการ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง	7
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง	8
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
และชุมชนเมือง	9
หลักการประเมินโครงการแบบชีพท์โมเดล	9
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	10
เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ	12
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	14
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	22
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน	23
ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	33
ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	41
ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	42
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	43
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุป	44
ผลการดำเนินการ	45
อภิปรายผล	47
ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	
ภาคผนวก ข.	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญแผนภาพ

หน้า

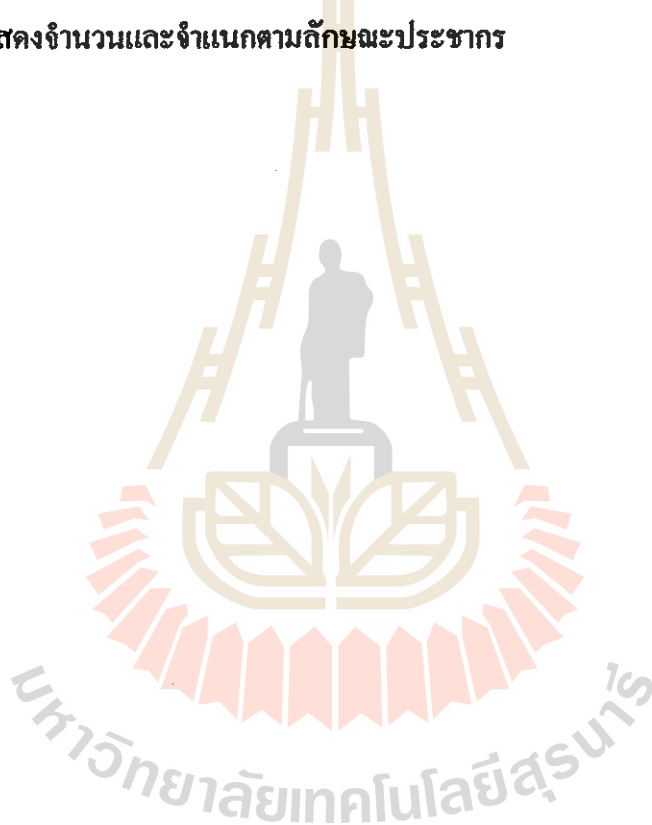
แผนภาพที่ 3.1 : แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

15

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำปี 2539 – 2541	27
ตารางที่ 4.2 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย	27
ตารางที่ 4.3 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำเกษตรกรรม	28
ตารางที่ 4.4 : แสดงจำนวนและจำแนกตามลักษณะประชากร	31

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงาน ทำให้เกิดปัญหาทางด้านแรงงานล้มตลาค เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจซบเซา แหล่งงานที่เคยรองรับแรงงานเหล่านี้ต้องปิดกิจการลง เพราะไม่สามารถต่อสู้กับสถานะเศรษฐกิจได้ จึงทำให้เกิดการอพยพแรงงาน เพื่อมุ่งสู่แหล่งงานใหม่ที่มีความต้องการด้านแรงงาน ซึ่งปัจจุบันมีการจ้างงานไม่มากนัก รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 ขึ้น แม้จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สามารถกระจายรายได้สู่ประชาชนโดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบท และประชาชนบางส่วนที่อาศัยอยู่ในเมือง ซึ่งการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาเพียงเศรษฐกิจด้านเดียวนั้นยังไม่พอ จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลายด้านควบคู่กันไปด้วย เช่น การพัฒนาสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งสำคัญที่สุดคือ การพัฒนามนุษย์ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 และ 9 ขึ้น โดยมีเป้าหมายการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชบัญญัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีการจัดสรรเงินทุนให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับรากหญ้า ที่มีความยากจนทำให้ไม่มีเงินทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ กระจายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกของการเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยภูมิปัญญาของตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือ และความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่กระบวนการพึ่งพาตนเอง อย่างยั่งยืน และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศด้วย

รัฐบาลได้มองเห็นว่าการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ของประเทศนั้นยังต้องดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง ในระดับหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ โครงการดังกล่าวคือ โครงการเพิ่มประ

สิทธิภาพหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เป็นจำนวน 74,881 กองทุน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ ดำเนินการไป แล้วระยะเวลาหนึ่ง

บ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ ที่ได้รับเงิน จัดสรรเงินกองทุนดังกล่าวให้แก่สมาชิกไปแล้ว จึงได้นำมาสู่การประเมินผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการเงินกองทุนต่อไป

วัตถุประสงค์

การประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ทราบว่าการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสมาชิก โดยรวมหรือไม่อย่างไร
2. เพื่อให้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
3. เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
4. เพื่อทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีหรือต้นแบบ ทางความคิด ได้แก่ ต้นแบบความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ ซิปป์โมเดล” (CIPP Model)ซึ่งสามารถ นำมาใช้ในกระบวนการของวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจโดย CIPP Model จะช่วยให้สามารถแบ่งการประเมินออกเป็นขั้นตอน

C มาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ

I มาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P มาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ

P มาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

นอกจากนี้ CIPP Model ยังสามารถแบ่งส่วนการประเมินเพื่อการตัดสินใจได้เป็น 4 ประเภท

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนด โครงการ
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวน โครงการ

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการศึกษางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในบ้านศาลสถิตย์ ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12 จากจำนวน 183 ครัวเรือนในการเก็บข้อมูลแบบ บร. ต่าง ๆ นั้นจะกำหนดขนาดของตัวอย่าง ร้อยละ 20 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ตามหลักการกำหนดตัวอย่างในรายวิชา การวิจัยชุมชน ยกเว้น บร. 11 จะเก็บข้อมูลจากครัวเรือนทั้งหมด ร้อยละ 20

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จากส่วนราชการและที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ

2. วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นการประเมินผล โครงการจะใช้ทั้งวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่จะต้องทราบที่แน่นอนหรือการหาค่าที่สามารถออกมาเป็นตัวเลขได้ ได้แก่ การใช้ระดับข้อมูล ช่วงอัตรา และอัตราส่วนมาตรา ซึ่งจะใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ชูานนิยม มัชชฐาน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นโดยใช้อัตราส่วนร้อยละ ตาราง เป็นสำคัญ และจะใช้ CIPP Model เป็นหลักในการวิเคราะห์

ผลคาดว่าจะได้รับ

ในการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ มีผลที่คาดว่าจะได้รับต่อไปนี้

1. ได้ทราบว่าการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม
2. ได้ทราบถึงตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
3. ได้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
4. ได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการทำสารนิพนธ์ในบทนี้ ผู้จัดทำได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของบ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยได้ศึกษาถึง นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติ ในการเตรียมความพร้อมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และแนวทางการปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสรุปได้โดย

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหาร จัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ด้วยตนเอง

2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- เสริมสร้างจิตสำนึกร่วมกันของคนในหมู่บ้าน ในการเป็นเจ้าของกองทุน
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และคิดร่วมกัน
- มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร และเกื้อกูลกัน
- ติดตามตรวจสอบ และรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม
- มีการประสานร่วมมือ ทั้งในด้านการเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมกันในลักษณะเครือข่าย

กองทุนหมู่บ้าน

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพ

2. ส่งเสริมกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

3. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับรากหญ้าของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

4. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ซึ่งเป็นฉบับที่ออกมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุน โดยการกล่าวถึง

1. ข้อความทั่วไป กล่าวถึง ความหมายขององค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้านที่ปรากฏใน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

2. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง แนวคิด ปรัชญา หลักการของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านในการจัดสรรเงินกองทุน

3. คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ในการจัดการบริหารกองทุน

4. คณะอนุกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด กล่าวถึง อำนาจหน้าที่ของบุคลากรในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมถึงวาระในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการกองทุนหมู่บ้าน

6. กองทุนและสมาชิกกองทุน กล่าวถึง เงินกองทุน 1 ล้านบาท และสินทรัพย์อื่นของกองทุนและคุณสมบัติของสมาชิกรวมถึงหน้าที่ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

7. การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ และระเบียบข้อบังคับในการชำระคืน รวมถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณาเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุน

8. การทำบัญชีและตรวจสอบ กล่าวถึง การบริหารจัดการเก็บเงินกองทุนเพื่อตรวจสอบ แลผลการประเมินโครงการของคณะกรรมการ โดยการจัดทำบัญชีทรัพย์สินของกองทุน

9. บทเฉพาะกาล กล่าวถึง การเลือกสรรและการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยมีการประสานงานในแต่ละระดับ ของคณะกรรมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับอำเภอและหมู่บ้าน สาระในการทำงานและการเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ได้กล่าวถึง การปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยเพิ่มเติมส่วนของการเลือกสรรกรรมการและประธานกองทุน

(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก ก.)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะรัฐมนตรี ที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการอาจแต่งตั้ง กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน โดยดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกิน 2 ปี ในการประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีการกรรมการร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะถือเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก และหากคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาด การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กำหนดนโยบายการจัดตั้งและแนวทางการบริหาร กำหนดแผนการจัดหาและจัดสรรเงินกองทุน จัดทำร่างกฎหมาย และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดแผนงานในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหาร ออกระเบียบเกี่ยวกับรายรับ - รายจ่าย จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามระเบียบ จัดหาเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือการบริหารงานรายงานผลการดำเนินงาน และปัญหาเป็นรายงานประจำปี

2. สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานมีอำนาจหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ โดยมีหน้าที่ศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และเป็นที่ยปรึกษาแก่คณะกรรมการ ประชาสัมพันธ์ คำเนิการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากร พิจารณาแผนการบริหารจัดการกองทุน รวมถึงการนำเสนอความคิดเห็นต่อกรรมการให้ข้อเสนอแนะ แก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน มอบหมายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานประจำปี

(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก ก.)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านสาละสตติย์ หมู่ที่ 9 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน โดยมีสัดส่วนชาย จำนวน 8 คน และหญิง จำนวน 7 คน โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2544 ได้มีการให้สมาชิกในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และมีการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จากสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมด้วยความยุติธรรม โดยการใช้คะแนนเสียงข้างมากเป็นหลัก ของจำนวนสมาชิกนั้นจะต้องไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และกรรมการที่ถูกคัดเลือกจากสมาชิก ต้องมีคุณสมบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือก
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ และมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำการประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดรอกำหนดโทษ หรือ รอกำหนดโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือ ผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานให้เลียบทรัพย์สิน

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เลียบสิทธิมาการ 68 พรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการ หรือ สมาชิก

(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก ก.)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ทำการประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านรวมถึงการให้ข้อมูล รายละเอียดตามความจริง และสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมต่อไป ซึ่งจะแบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านสาละสลวย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง โดยการจัดทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรหรือสหกรณ์การเกษตรที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระเบียน ข้อบังคับของกองทุน ระเบียบข้อบังคับธนาคาร เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความมั่นใจ การบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน ระเบียน ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการบริหารกองทุน การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของสมาชิกกองทุน และการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน จะต้องมีความพร้อมในสอบความถูกต้อง

ของบัญชี และรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการเพื่อทราบความก้าวหน้าฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกองทุน ทุกสามเดือนและทุกรายปี

(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก ก.)

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกองทุนหมู่บ้านสาธิตสถิตย์ มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ โดยคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาอนุมัติเงินกู้ได้ไม่เกินสองหมื่นบาท หากอนุมัติเกินจำนวน ต้องมีการเรียกประชุมพิจารณาจากสมาชิกแต่ต้องไม่เกินสองหมื่นบาท ในการกู้ยืมบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามสมควร ในการกำหนดระยะเวลาชำระคืน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมของโครงการ แต่ให้ชำระได้ไม่เกินหนึ่งปี หากผู้กู้คิดสัญญาให้เสียเบี้ยปรับตามระเบียบกองทุน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกรรมการ ในกรณีที่ผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินคืนได้ และให้คณะกรรมการจัดประชุมลงมติ ให้ผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ ภายใน 30 วัน

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมิน ซิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมิน แบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's)

CIPP Model สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดการสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ การดำเนินการของโครงการ การตัดสินใจและการประเมินโครงการ ได้กำหนดประเด็นในการประเมินออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เน้นการประเมินการก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อการกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ถ้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดขนาดจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาและการสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และยังเสริมสร้างการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐาน และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมืองแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การอนุมัติ จัดสรรเงินกองทุนเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ได้การพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรเงินให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ว่างงาน ให้เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกองทุนหมู่บ้านและเน้นการปฏิบัติจริงในพื้นที่เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาจะมุ่งเน้นที่การบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้ที่จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งจะเป็นการสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวการบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดฐานะมิชอบหลายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ไขปัญหากแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนทุกระดับมีแนวทางพัฒนาทั่วโลกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันเสาร์ที่ 19 มกราคม 2545 หน้า 20 ได้กล่าวว่า ความคืบหน้าของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้แล้ว 97% นอกจากนี้ คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มนี้สูงสูงมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปีเร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านทใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของบ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ตำบล
มิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้ใช้วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ดังนี้

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีนักประเมินหลาย
คนหลายได้สร้างรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่ Scriven , Stake
และ Stufflebeam

1. รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model)
เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการตัดสินใจใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และกำหนดตัวชี้วัดมี
การสร้างแนวคิดรูปแบบผสมผสานระหว่าง ไทเลอร์ และ ครอนบาคเข้าด้วยกันซึ่งจำแนกได้ 2
ประเภท คือ

1.1 การประเมินโดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการประเมินระหว่างดำเนินการ
เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ และการประเมินผลรวมเป็นผลที่ได้
เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว

1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่มุ่งเฉพาะผลผลิตที่เกิด
ขึ้น ตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วย

นอกจากนี้สคริฟเวนยังได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออก เป็น การประเมิน
คุณค่าภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการประเมินความคุ้มค่า
เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

2. รูปแบบการประเมินของสแตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สแตกได้
กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบ
ที่มีความหมายในการประเมิน ซึ่งได้กำหนดการประเมินออกเป็น 2 มิติคือ

2.1 มิติที่เป็นสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลผลิต

2.2 มิติที่เป็นส่วนการบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่สามารถสังเกตได้ และการตัดสินใจ
เชิงประเมิน

3. รูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจ โดยได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ

และได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านศาลาศดิษฐ์ ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ คือ การประเมินสภาพทั่วไปของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร คือการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ คือการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งจะเป็นประชากรในหมู่บ้านศาลาศดิษฐ์ มีจำนวน 634 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกเพื่อมาเป็นประชากรตัวอย่างใช้เป็นตัวแทนในการศึกษา ซึ่งจะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ สามารถจำแนกได้ดังนี้

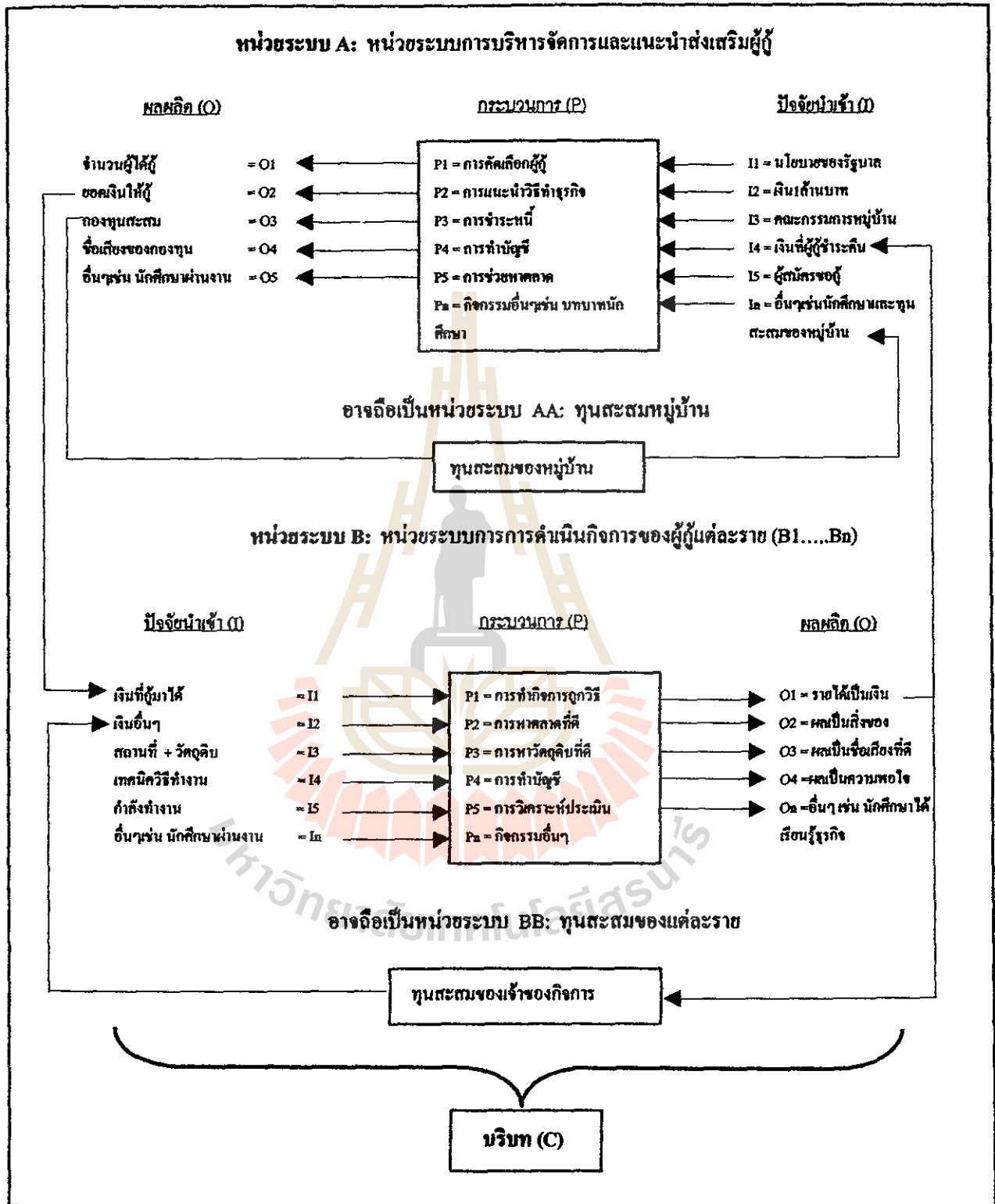
1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 15 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 92 คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 47 คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน 45 คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 542 คน

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาจะแสดงลักษณะทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน สาตสติกย์ ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีเชิงระบบ “ซีพีโมเดล” (CIPP Model) เป็นหลักในการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด ซึ่งจะแสดงถึงองค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้าน ในรูปแบบ “ซีพีโมเดล” ดังจะแสดงในแผนภูมิที่ 3.1

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.3 ความยากจนของประเทศ
- 1.4 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.5 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.6 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.7 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.8 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

- 1.9 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- 1.10 อื่น ๆ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.4 ด้านวัฒนธรรม

1.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

1.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติคือยากได้ตั้งนั้น ตั้งนี้เงินต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

1.5.2 วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆของท้องถิ่น/ชุมชน

1.5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

1.5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 เงินที่ผู้รู้ชำระคืน

2.5 ผู้สมัครขอรู้

2.6 อื่น ๆ เช่น นักศึกษา บัณฑิต และทุนสะสมของหมู่บ้าน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้รู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยหาตลาด

3.6 อื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษา

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

- 4.1.1 จำนวนผู้กู้
- 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
- 4.1.3 อื่น ๆ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
- 4.3.5 อื่น ๆ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้

- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
 - 2.6 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
 - 3.6 อื่น ๆ
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.1.3 อื่น ๆ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิค วิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.2.3 อื่น ๆ
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4.3.4 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่ลูกค้าและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการดังนี้

1. การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกกิจกรรมร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง)

4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)

9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน)

3. การสังเกต

การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ โดยแบ่งเป็น

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการเก็บข้อมูลโดยกลุ่มเป้าหมายรับทราบว่าตนเองกำลังถูกรวบรวมข้อมูลจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่ไม่สามารถจับบันทึกได้ทันทีอาจทำให้ข้อมูลบางส่วนเกิดการสูญหาย

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้ให้สังเกตไม่รู้สึกรู้ว่าถูกสังเกต และสามารถบันทึกข้อมูลได้ทันที โดยใช้เครื่องมือแต่ละชนิด

4. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

การจัดเวทีประชุมชาวบ้านมีจุดประสงค์ เพื่อทำความเข้าใจให้ชาวบ้านในเรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อความสามัคคีในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรู้จักการมีส่วนร่วมในทุก ๆ เรื่องที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านตนเอง โดยมีการจัดเวทีชาวบ้านดังนี้

1. จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทระดับหมู่บ้าน
2. จัดเวทีเพื่อพัฒนาบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทระดับตำบล
4. จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินและมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน
5. จัดกลุ่มเสวนากลุ่มผู้กู้แบบไม่เป็นทางการ
6. จัดเวทีเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ หรือกิจกรรมเดียวกัน ระดับตำบล
7. จัดเวทีสรุปบทเรียน เรื่องกองทุนหมู่บ้าน (คณะกรรมการกองทุน)
8. จัดเวทีสรุปบทเรียน กลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน (กลุ่มผู้กู้)
9. จัดเวทีสรุปบทเรียนกลุ่มนักศึกษา

10. จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล
11. จัดทำแผนงานโครงการธุรกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
12. จัดเวทีสัมมนาสรุปบทเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด โดยการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลบริบทภายในหมู่บ้าน

2. กำหนดแหล่งข้อมูล โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลซึ่งจะพิจารณาจาก สิ่งที่ต้องการจะทราบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง จากสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น จากคณะกรรมการกองทุนสมาชิกผู้กู้ และสมาชิกคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

4. เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ และพิจารณาว่าวิธีไหนจะเหมาะสมที่สุด เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมจากสถานการณ์จริง โดยได้มีการวางแผนและเตรียมการก่อนทำการเก็บข้อมูลเช่น การจัดเวทีประชาคม การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าใจ แปลความ และสรุปความ การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภทดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัชยฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตาราง ในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้านศาลาศรีศรัย หมู่ที่ 9 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินผลการติดตาม โดยใช้แบบความคิดและทฤษฎีของ “CIPP Model” มีรายละเอียดดังนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมด จำนวน 8.6 ล้านคน และสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดลงมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนและการใช้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน โครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน / ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน เพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ภาวะความยากจนของคนไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 ทั่วประเทศคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลงเหลือ

ร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจนโดยมีโครงการต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่าสถานะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงและน่าบรรเทาความเป็นมาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SME) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

แผนการพัฒนาวិสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมาก ซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมาณกึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้น หลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยซึ่งพาดพิงต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทย ใช้วัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้น และชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทย และการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไป และยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้า และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้ต้นทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากล และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ทัดเทียมคู่แข่งกัน รวมทั้งต้องมีความสามารถ ที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่างๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. กลไกการบริหารแผนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บท ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหาร และประสานแผนสำหรับในส่วนของแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังข้งศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้ภายใน กลางปี 2544

เป็นที่คาดหมายว่า เมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตพื้นเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของไทยในปี 2544 สามารถสรุปได้คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและการฟื้นตัวของญี่ปุ่น เศรษฐกิจสหรัฐมีการขยายตัวประมาณ 3.0 – 3.5 % ลดลงจากการประมาณการ 5.0 % ในปี 2543 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็เผชิญกับปัญหาธนาคารกลางของญี่ปุ่นเองซึ่งทำให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลงในขณะนี้ และนโยบายการลดอัตราภาษีของสหรัฐ จึงมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของอเมริกา ดังนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลการชะลอตัวความอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การส่งออกของไทยจะมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมาก

ความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ แม้ว่า ณ วันที่สิ้นปี 2543 ระบบธนาคารไทยคงจะมีสัดส่วนเงินกองทุนเกิน 11 % รวมทั้งสามารถทำสำรองได้ไม่ต่ำกว่า 100% แต่ถ้าหากหนี้คั่งงอกมีมากขึ้น หรือมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันลดลงหรือระบบธนาคารไทยต้องรับรู้การสูญเสียในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารคิบีเอส ในขณะที่เดียวกันแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปหน้า จะทำให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) ที่กคคดำเนินการดำเนินการของธนาคารไทยยังอยู่ในระบบ ดังนั้นการเพิ่มทุนจึงยังคงเป็นความจำเป็นของธนาคารไทย

การขาดดุลการค้าชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศ น่าจะทำให้เงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และมีความผันผวน โดยอาจจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบขึ้นอยู่กับแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยเฉพาะในภาวะทรวงเศรษฐกิจชุดใหม่ ทั้งนี้คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทมีค่าเท่ากับ 43.50 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ในขณะที่อาจจะมีความผันผวนมากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ ความเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44 – 45 บาทได้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก จนทำให้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสภาวะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน อาจสรุปผลสภาวะแวดล้อมภายในประเทศได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539 – 2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ออกซิเจนละลายในน้ำ (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
นิโลต์ (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย (mpn/100 มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,000

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 4.2 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.94
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 4.3 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม (ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- หมายเหตุ : 1. รุนแรงปานกลาง พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวนป่า
2. รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตร ต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ อย่างเคร่งครัด
3. รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

1.5 ความเค็มหรือร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่ช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าค่าใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในช่วงแรก ๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55 - 56 % และในอีก 5 ปีข้างหน้า (งบประมาณ 2544 - 2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59 % ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาทแล้ว สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 - 2549 ประมาณ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน

ประเทศ หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ซึ่งไม่ใช่เงินมากนัก ในช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงจะต้องเผชิญกับกรอบข้อจำกัดทางการคลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลังดังกล่าวของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้ง บริษัททรัพย์สิน เพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อเป็นการยืดเวลาและปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขั้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่องหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเงินดังกล่าว ย่อมจะทำให้การขยายสินเชื่อใหม่จะยังคงเป็นไปได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาท ในขณะนี้ก็ตาม โดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

จากการศึกษาถึงสภาพบริบทของหมู่บ้านศาลสถิตย์ พบว่าสาเหตุของความอ่อนแอในท้องถิ่นเกิดจาก

ความยากจนของคนในหมู่บ้านทำให้มีการแข่งขัน คับขัน ต่อสู้เพื่อให้ตนและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม อาจเนื่องมาจากหน้าที่การงาน เวลา จึงทำให้คนในชุมชนขาดความสามัคคีในการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้ขาดการทำกิจกรรมร่วมกัน ขาดความสนิทสนมคุ้นเคยภายในหมู่บ้าน ต่างคนต่างอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวของท้องถิ่น

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ปัจจุบันค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีการให้ความสนใจในวัฒนธรรมต่างชาติ และมีการนำมาปฏิบัติเลียนแบบทั้งทางด้านการแต่งกาย การพูดจา พฤติกรรมการแสดงออก เช่น การแต่งกายปัจจุบันวัยรุ่นมีการแต่งกายแบบไม่สุภาพ คือจะใส่เสื้อผ้าที่ไม่ปกปิดร่างกายนัก เช่น ใส่เสื้อสายเดี่ยว เสื้อกล้าม เสื้อเกาะอก กางเกงขาสั้น ๆ กระโปรงสั้นๆ และการเห็นที่ร่างกายเป็นรูปต่าง ๆ การทำสีผม ทรงผมที่หลากหลายตามสมัยนิยม การเจาะหู คิ้ว จมูก ปาก ถิ่น สะค้อ ที่กำลังเป็นที่นิยมตามคาราต่างชาติ นักร้อง นักแสดง การไปชมการแสดงคอนเสิร์ต ของศิลปินจากต่างประเทศ และมีการใช้โทรศัพท์มือถือถือสำหรับวัยรุ่นที่ไม่มีความจำเป็น เนื่องจากยังไม่มีภาระงาน การนิยมรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดหรืออาหารตามห้องต่าง ๆ ซึ่ง สิ่งดังกล่าวเหล่านี้เป็นสิ่งฟุ่มเฟือยมากสำหรับวัยรุ่นและค่านิยมในการเลือกใช้สินค้าจากต่างประเทศสินค้าแบรนด์เนมทั้ง ๆ ที่มีคุณภาพไม่ต่างกันกับสินค้าไทย หากคนไทยมีการหันมา

ค่านิยมและวัฒนธรรมในแบบไทย และมีการใช้สินค้าไทย ก็จะสามารถทำให้คนไทยมีเงินทุนหมุนเวียนในประเทศเพิ่มมากขึ้น

2. บริบทระดับท้องถิ่น

การประเมินบริบทของหมู่บ้านศาลสถิตย์จะประเมินได้ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านศาลสถิตย์

บ้านศาลสถิตย์เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2528 เดิมทีเป็นเขตการปกครองของหมู่บ้านมุดคุ่นแต่เนื่องจากหมู่บ้านมุดคุ่นมีขนาดใหญ่ นายศรีนวล กองแก้ว เห็นว่าน่าจะแยกหมู่บ้านมาช่วยกันดูแลได้เพื่อการดูแลชาวบ้านได้อย่างทั่วถึง จึงรวบรวมรายชื่อสมาชิกเพื่อขอแยกหมู่บ้านออกจากเขตการปกครองของหมู่บ้านมุดคุ่น โดยแบ่งเขตตามถนนเป็นแนวกั้นระหว่างหมู่บ้านศาลสถิตย์ และหมู่บ้านมุดคุ่น ในการตั้งชื่อหมู่บ้านนั้นได้นำชื่อของสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน โดยที่นายศรีนวล กองแก้ว ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านมาตลอด จนเมื่อปี พ.ศ.2543 หมู่บ้านศาลสถิตย์ได้แยกอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลอำเภอสีคิ้ว

เนื่องจากในอดีตมีโรงงานทอกระสอบซึ่งได้เปิดทำการอยู่ จึงทำให้มีการเดินทางเข้ามาของประชากรจำนวนมากเพื่อมาทำงาน จึงทำให้เกิดอาชีพเกิดรายได้ และความเจริญขึ้นภายในเขตหมู่บ้านซึ่งติดต่อกันระหว่าง 3 หมู่บ้านคือ บ้านมุดคุ่น บ้านโรงงาน บ้านมิตรภาพ และบ้านศาลสถิตย์ คนส่วนใหญ่ที่เดินทางเข้ามาทำงานจะเป็นชาวเหนือ และอีสาน จึงเกิดความหนาแน่นของประชากรและความต้องการที่พักอาศัยจึงมีการสร้างที่พักไว้ให้เช่า และหลายคนได้มีอาชีพใหม่เพิ่มขึ้น จึงเลือกที่จะตั้งถิ่นฐาน สร้างครอบครัวอยู่ที่นี้

2.2 สภาพปัจจุบัน

1. ลักษณะประชากร

หมู่บ้านศาลสถิตย์มีจำนวนครัวเรือน 168 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 634 คน สามารถจำแนกได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)
1. เพศ	
- ชาย	303
- หญิง	331
2. อายุ	
1 วัน – 3 ปีเต็ม	22
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	35
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	59
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	16
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	28
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	381
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	67
60 ปี 1 วันขึ้นไป	26
3. การศึกษา	
3.1 สมาชิกที่ไปศึกษานอกหมู่บ้าน	75
- ระดับประถมศึกษา	20
- ระดับมัธยมศึกษา	30
- สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	20
- นักศึกษาผู้ใหญ่	5
3.2 สมาชิกที่อ่านหนังสือไม่ออก	3

2) ลักษณะอื่นๆ ของประชากรตามแบบรายงาน บร. 1

2.1 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มีจำนวน 2 คน

- ได้รับการสงเคราะห์จากรัฐบาล 3 คน
- ได้รับการสงเคราะห์จากที่อื่น 3 คน

2.2 คนพิการในหมู่บ้าน 6 คน

2. แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

เนื่องจากหมู่บ้านศาลสถิตย์ไม่มีคลองส่งน้ำไหลผ่านแหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน จึงมาจากการประปาตึกิ้ว โดยมีการใช้น้ำประปาตลอดทั้งหมู่บ้าน ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคได้จัดให้บริการเมื่อปี พ.ศ.2526

3. อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่บ้านมุดคุ่น	ตำบลมิตรภาพ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่บ้านมิตรภาพ	ตำบลมิตรภาพ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านโนนกุ่ม	ตำบลมิตรภาพ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านโรงงาน	ตำบลลาดบัวขาว

2.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

การประกอบอาชีพ

ชาวบ้านศาลสถิตย์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รับราชการ ค้าขาย ทำการเกษตร และบริการต่างๆ ส่วนใหญ่ ชาวบ้านเป็นคนมาจากถิ่นอื่น จึงไม่มีที่ทำกิน เป็นของตนเอง และในหมู่บ้านก็ไม่มีที่ทำกินทำเกษตร ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ในการทำเกษตร จึงทำให้ชาวบ้านไม่สนใจที่จะทำการเกษตร จึงมีเพียงบางกลุ่มที่มีพื้นที่ทำการเกษตร แต่ไม่ได้อยู่ในเขตหมู่บ้านเท่านั้น ที่ยังยึดอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก คนส่วนใหญ่ จะใช้กำลังงานเป็นการลงทุนมากกว่า โดยการยึดอาชีพรับจ้าง คือ ทำงานโรงงาน ซึ่งในเขตบริเวณอำเภอใกล้เคียงมีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่หลายแห่ง และบางกลุ่มก็ยึดอาชีพค้าขาย สำหรับกลุ่มที่มีฝีมือในการเย็บผ้า ทำผม มีความรู้เกี่ยวกับด้านช่าง ก็จะยึดเอามาเป็นอาชีพของคน ซึ่งอาชีพเหล่านี้ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ในการนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน

2.4 ด้านวัฒนธรรม

การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญต่างๆ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการอยู่ร่วมกันในสังคมของชาวบ้านซึ่งได้ยึดเอาวันสำคัญๆ ในการร่วมประกอบกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน คือ

เดือนมกราคม	ประเพณี	ทำบุญตักบาตร
เดือนเมษายน	ประเพณี	สงกรานต์ รดน้ำดำหัว
เดือนกรกฎาคม	ประเพณี	เข้าพรรษา
เดือนตุลาคม	ประเพณี	ออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	ประเพณี	ลอยกระทง

2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ มีดังนี้

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ รายได้ของประชากรในหมู่บ้าน โดยสรุปรวมทั้งหมคประมาณต่อปี

1,000 - 5,000 บาท	มี.....-.....ครอบครัว
5,001 - 10,000 บาท	มี.....-.....ครอบครัว
10,001 - 20,000 บาท	มี.....3.....ครอบครัว
20,001 - 30,000 บาท	มี.....73.....ครอบครัว
30,001 - 50,000 บาท	มี.....33.....ครอบครัว
50,001 - 100,000 บาท	มี.....59.....ครอบครัว

2. ระบบสาธารณูปโภค และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

1. รถยนต์	35	คัน
2. มอเตอร์ไซค์	160	เครื่อง
3. รถไถนาเดินตาม	1	คัน
4. ตู้เย็น	180	เครื่อง
5. พัดลม	200	เครื่อง
6. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	175	เครื่อง
7. โทรีสี	200	เครื่อง
8. โทรศัทพ์	100	เครื่อง
9. เครื่องปรับอากาศ	20	เครื่อง
10. มีไฟฟ้าใช้	168	ครัวเรือน
11. ภาชนะเก็บน้ำฝน	25	ครัวเรือน
12. ถ้ำวมที่ถูกหลักสุขาภิบาล	168	ครัวเรือน
13. มีประปา	168	ครัวเรือน

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวม ได้มีผลการประเมิน คือ

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ดั่งมีผลการประเมินดังนี้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและนำเสนอต่อส่งเสริมผู้พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจว่า เงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นเงินทุนที่รัฐบาลจัดสรรให้ในแต่ละหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือคนจน และผู้ที่มีความต้องการทางด้านการเงินในการประกอบอาชีพ และเพื่อลดภาระจากการที่คนในหมู่บ้านไปกู้ยืมเงินนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง โดยการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเพื่อนำมาใช้ในส่วนของการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาความเดือดร้อนขั้นต้นของคนในหมู่บ้านได้ในระดับหนึ่ง

2) เงิน 1 ล้านบาท กองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ ได้รับการจัดสรรเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านเมื่อ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 และได้มีการจัดสรรเงินแก่สมาชิกผู้ที่เสนอขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยได้แยกประเภทของการกู้ยืมในการนำเงินไปประกอบอาชีพหรือทำกิจกรรม คือ เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน ลดรายจ่าย เงินกู้ถูกเงินและได้มีการจัดสรรเงินให้แก่สมาชิกผู้กู้เป็นจำนวน 47 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 860,000 บาท และมียอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้านจำนวน 140,000 บาท

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกองทุนหมู่บ้าน เพราะเริ่มตั้งแต่ก่อนจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจำเป็นต้องมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านก่อน ดังนั้น จากการเรียกประชุมสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อทำการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งสิ้นจำนวน 15 คน โดยมีชาย 8 คน และหญิง 7 คน ซึ่งดำรงตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

1. ประธานกองทุน
2. รองประธานกองทุน
3. เหวี่ยงฉีก
4. เลขานุการ
5. ประชาสัมพันธ์
6. กรรมการตรวจสอบ
7. กรรมการเร่งรัดหนี้สิน

ซึ่งแต่ละตำแหน่งจะมีบทบาทหน้าที่ต่างกัน โดยการพิจารณาตามความสามารถของคณะกรรมการแต่ละคน

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ตามที่มีการรับชำระคืนเงินกู้จากลูกหนี้เป็นเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยซึ่งจะมีการชำระคืนตามที่ผู้กู้ได้ตกลงจะชำระคืนตามสัญญาอันจะมีการแบ่งการชำระคืนออกเป็นงวด ๆ เงินที่ผู้กู้ได้นำมาชำระคืนให้กองทุนหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของเหรียญกษาปณ์ในการเก็บรวบรวม บันทึกบัญชีและนำเงินไปฝากเข้าบัญชีของกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ เลขที่บัญชี 06-4307-20-064173-0 เป็นประจำทุกเดือนที่มีการรับชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยจากผู้กู้ และมีการออกใบเสร็จรับเงินให้แก่สมาชิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการชำระคืนเงินกู้ แก่ผู้ที่มาชำระคืนเงินกองทุนหมู่บ้าน

5) ผู้สมัครขอกู้ จากการได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนจำนวน 92 คนนั้น ได้มีการรับจัดสรรเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและได้มีการเสนอขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน จากสมาชิกซึ่งมีจำนวนผู้ขอู้ทั้งสิ้น 48 คน แต่ได้รับการอนุมัติให้กู้จำนวน 47 คน

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้พิจารณาตัดสินว่า บุคคลใดสมควรที่จะได้รับการอนุมัติให้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยจะใช้เกณฑ์การพิจารณาตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก คือ พิจารณาจากคุณสมบัติของผู้กู้ โครงการที่นำเสนอ โดยที่โครงการนั้นต้องมีความเป็นไปได้ทางการตลาด คู่ค้าต่อการลงทุน และมีการพิจารณาจากประวัติของผู้กู้ เช่น หน้าที่การงาน ความรับผิดชอบ อุปนิสัยใจคอ และสามารถในการชำระคืนของผู้กู้

2) การรับชำระหนี้ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาในการชำระคืนของผู้กู้แต่ละรายซึ่งจะมีระยะเวลาที่แตกต่างกัน เดิมทีการชำระคืนเงินกู้นั้นจะให้ผู้กู้ที่ครบกำหนดชำระหนี้ไปชำระที่ธนาคารออมสินด้วยตนเอง โดยการนำสมุดเงินฝากธนาคารที่มีหมายเลขบัญชีที่ใช้ในการกู้เงินจากกองทุนไปปรับบัญชีด้วย เนื่องจากเกิดความยุ่งยากของธนาคาร ธนาคารจึงขอร้องให้ผู้ก้นำเงินไปชำระที่คณะกรรมการกองทุน และคณะกรรมการจะออกใบเสร็จรับเงินไว้เพื่อแสดงเป็นหลักฐานการชำระคืนแล้วเหรียญกษาปณ์จะทำการรวบรวมเงินและบันทึกบัญชีกองทุนหมู่บ้าน จากนั้นก็จะนำเงินที่ได้จากการชำระคืนไปฝากเข้าบัญชีของกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์

3) การทำบัญชี การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์นั้นจัดทำโดยเหรียญกษาปณ์ของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะมีการจดบันทึกเกี่ยวกับ รายรับ - รายจ่าย ที่เกิดขึ้นภายในกองทุนเริ่มตั้งแต่การเก็บค่าสมัครสมาชิกกองทุนและเงินออมทรัพย์ โดยการทำบัญชีแยกเป็นบัญชี รายรับ - รายจ่าย บัญชีรายชื่อของสมาชิก โดยทำตามความเข้าใจของผู้บันทึกบัญชีเอง อย่างเป็นระบบระเบียบ

สามารถเข้าใจได้ง่ายและหลังจากที่ได้มีการจัดอบรมการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านขึ้นหลายครั้ง แต่ผู้จัดทำบัญชีก็ยังไม่สามารถจะทำการบันทึกบัญชีได้ถูกต้องตามหลักการบัญชีกองทุนหมู่บ้านทั้ง 9 เล่มได้ แต่สามารถทำความเข้าใจการบันทึกบัญชีบางเล่ม ได้เช่น บัญชีรายได้ บัญชีค่าใช้จ่าย บัญชีคุมลูกหนี้รายตัว ผู้จัดทำบัญชีสามารถลงบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง

4) การช่วยเหลือภาค สำหรับการหาตลาดการการขายสินค้าของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย จะมีการนำสินค้ามาขายในตลาดหมู่บ้านและนำไปขายในตลาดสี่คิ้ว ซึ่งจะเป็นการจำหน่ายด้วยตนเองมากกว่าฝากผู้อื่นขาย

5) บทบาทของนักศึกษา นักศึกษากองทุนหมู่บ้าน มีโอกาสได้เข้าไปศึกษาถึงสภาพความเป็นและสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน เพื่อเป็นการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านศาลสถิตย์ โดยการเขียนรายงานถึงผลการศึกษากองทุนหมู่บ้านเพื่อนำเสนอแก่รัฐบาล พร้อมทั้งการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการบริหาร โครงการ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

1.1 จำนวนผู้ดูแล ปัจจุบันหมู่บ้านศาลสถิตย์มีจำนวนสมาชิกผู้ดูแลทั้งสิ้น 47 ราย จากจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 92 ราย

1.2 ยอดเงินให้กู้ ในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนจะอนุมัติให้รายละไม่เกิน 20,000 บาท โดยจะพิจารณาจากโครงการที่นำเสนอในการขอกู้ ซึ่งยอดเงินให้กู้สำหรับผู้ดูแลรายนั้น จะไม่เท่ากันทุกราย ซึ่งปัจจุบันมีการจัดสรรเงินกู้ไปแล้วจำนวน 860,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 จำนวนผู้ที่ได้จากการอนุมัติให้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวนผู้ที่ได้รับการสรรเงินกู้ทั้งสิ้นจำนวน 47 ราย

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน เงินทุนสะสมของหมู่บ้านเริ่มแรกนับจากมีการออมทรัพย์ของหมู่บ้าน มีจำนวนเงินออมทรัพย์ทั้งสิ้น 14,340 บาท และได้มีการออมทรัพย์สะสมทุกเดือนซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะมีการถือหุ้นในจำนวนที่ไม่เท่ากัน บางรายมีการจ่ายเงินออมทรัพย์ล่วงหน้าหลายเดือนจึงทำให้ยอดเงินออมทรัพย์ในแต่ละเดือนนั้นไม่เท่ากันทุกเดือน

2.3 การขยายกิจการของผู้ดูแล หลังจากที่ได้มีการจัดสรรเงินกู้แก่สมาชิกที่ผ่านการอนุมัติเงินกู้แล้ว สำหรับผู้ที่นำเงินไปขยายกิจการทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น และยังเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้ได้อีกด้วย ดังจะยกตัวอย่างประกอบดังนี้

1) อาชีพค้าขาย มีการขยายกิจการโดยการนำเงินไปใช้ในการซื้อสินค้าเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว ทำให้มีกำไรจากการขายสินค้ามากขึ้น

2) อาชีพบริการ ได้แก่ รับซัก-รีดเสื้อผ้า การขยายกิจการของผู้ดูแล โดยการใช้อุปกรณ์ในการซัก-รีด เพิ่มเติม คือ เครื่องซักผ้า เตารีดไอน้ำ ผงซักฟอก น้ำยาปรับสีผ้า น้ยาซักผ้า การขยายกิจการที่เกิดขึ้นทำให้ ผู้ดูแลสามารถรับซักผ้าได้มากขึ้น เนื่องจากมีเครื่องซักผ้ามาช่วยในการทำงานลดเวลาจากการซักมือ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขยายกิจการ

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 กองทุนหมู่บ้าน มีศักยภาพและความเข้มแข็ง จากนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีวัตถุประสงค์หลักในการมุ่งให้ความช่วยเหลือ แก่ประชาชน ในระดับรากหญ้าโดยที่มอบอำนาจการบริหารจัดการกองทุน 1 ด้านบาท แก่คนในชุมชน ให้ช่วยกันบริหารจัดการกันเอง โดยอาศัยภูมิปัญญาของคนในชุมชน แต่ดูเหมือนว่าความเข้มแข็งและความสามัคคีของคนในชุมชนจะมีมากในช่วงเริ่มจัดตั้งกองทุน และก่อนการจัดสรรเงินกองทุน หลังจากที่มีการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านแล้ว ความสามัคคีและความเข้มแข็งของคนในชุมชนจะลดน้อยลง สมาชิกส่วนใหญ่จะมอบอำนาจหน้าที่ในการหาเงินมาชำระคืนกองทุนให้ทันตามกำหนดเวลา และจะให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมตามวาระการประชุมบ้าง ซึ่งอาจเป็นเพราะอาชีพการงานไม่เอื้ออำนวยเนื่องจากส่วนใหญ่จะมีอาชีพค้าขาย แต่ก็มีสมาชิกบางส่วนให้ความร่วมมือกับกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ จากการศึกษาหมู่บ้านเป็นผู้ถ่ายทอด ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้มีการประชุมหรือเข้าร่วมกิจกรรมจากทางหน่วยงานของทางราชการ โดยมีการเรียกประชุมและแจ้งข่าวสารให้สมาชิกในหมู่บ้านทราบและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านร่วมกัน

3.3 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เงิน 1 ด้านบาท เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แต่ละหมู่บ้าน ที่มีการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้านโดยหวังว่าเงินทุน 1 ด้านบาทจะสามารถช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นดีขึ้น มีศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นผลให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศได้ หากเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนได้ และสามารถนำผลประโยชน์ที่ได้จากการรับชำระคืนเงินกู้ มาจัดสรร เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกในหมู่บ้าน ทำให้ภายในหมู่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียน และสามารถพึ่งพาตนเองได้

2.ผลการประเมินหน่วยระบบการคํานึงกิจการของผู้แต่ละราย

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ การคํานึงกิจการของผู้แต่ละรายพบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลครอบครัว โดยส่วนใหญ่ผู้ดูแลจะมีระดับการศึกษาอยู่ระหว่าง ป.4 ป.6 ม.3 และ ม.6 และมีความสามารถในการประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่และมีผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญ เนื่องจากเป็นอาชีพที่ทำมานานแล้ว ส่วนอาชีพบริการได้แก่ ชัก-รีด เสื้อผ้า เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า พบว่าผู้ดูแลแต่ละรายมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ดี

2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ ทรัพย์สินของผู้ดูแลโดยมากจะเป็นรถจักรยานยนต์ ผู้ดูแลบางรายมีรถยนต์ บ้าน และที่ทำกินแต่จะอยู่นอกหมู่บ้าน

3) หนี้สินธนาคารของผู้ดูแลส่วนใหญ่จะมีหนี้สินกับธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.)

4) หนี้นายทุนนอกระบบ พบว่าผู้ดูแลหลายรายเป็นหนี้นายทุนนอกระบบ ซึ่งมีการคิดอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ ร้อยละ 3,5,10 บาทต่อเดือน และมีบางรายคิดในอัตราดอกเบี้ยที่สูงถึง ร้อยละ15,20 บาทต่อเดือน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยมากจะไม่เกินร้อยละ 10 บาทต่อเดือน

5) อาชีพหลักของผู้ดูแล ผู้ดูแลเงินจากกองทุนมีการประกอบอาชีพหลักซึ่งจะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

5.1 อาชีพค้าขาย ซึ่งมีจำนวนผู้ดูแลมากที่สุด

5.2 อาชีพเกษตรกร ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์

5.3 อาชีพบริการ ได้แก่ ชัก-รีด เสื้อผ้า เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า บริการทั่วไป

6) รายได้ครอบครัว รายได้ของครอบครัวผู้ดูแลแยกตามประเภทของการประกอบอาชีพได้โดย

6.1 อาชีพค้าขาย รายได้ขั้นต่ำประมาณวันละ 400 บาท

6.2 อาชีพเกษตรกร ได้แก่ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตจากพืชและสัตว์ ซึ่งใช้เวลานานกว่าจะเกิดรายได้ส่วนนี้ขึ้นมา

6.3 อาชีพบริการ ได้แก่ ชัก-รีดเสื้อผ้า เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า รับจ้างทั่วไป รายได้จะไม่แน่นอน

7) ประสบการณ์ในการคํานึงกิจการ ผู้ดูแลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเหล่านี้มาเป็นเวลานานแล้ว จึงมีความสามารถ ชำนาญ ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

1) เงินที่กู้มาได้ ผู้ดูแลที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนได้มีการนำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพแล้วตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เสนอขอกู้ และมีผู้ดูแลบางรายไม่ได้นำเงินที่ได้จากการจัดสรรไปใช้ตามวัตถุประสงค์

2) เงินอื่น ๆ ซึ่งเป็นเงินนอกเหนือจากการกู้ยืมจากกองทุน มีทั้งเป็นเงินทุนของผู้ดูแลเองและส่วนที่ได้มาจากแหล่งเงินกู้ และสถาบันทางการเงิน เช่น ธนาคาร โฟแนนซ์ และเงินทุนนอกระบบ ซึ่งเป็นเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง และคนส่วนมากนิยมกู้กับแหล่งเงินทุนนอกระบบ เนื่องจาก มีขั้นตอนไม่มาก สะดวก รวดเร็วกว่าการกู้ยืมจากสถาบันทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ

3) สถานที่และวัตถุดิบ ในการดำเนินงานของผู้ดูแลรายนั้น สถานที่และวัตถุดิบมีความสำคัญต่อการดำเนินงาน ซึ่งสามารถจำแนกความสำคัญออกได้ตามประเภทของการดำเนินงานของผู้ดูแล โดย

อาชีพค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ และขายอาหารจำเป็นอย่างอื่นที่จำเป็นต้องมีการเลือกทำเลที่ดีในการค้าขาย ซึ่งในหมู่บ้านมีตลาดขายกับข้าว และเป็นบริเวณที่มีการสัญจรไปมาของชาวบ้านโดยทั่วไปจึงเหมาะแก่การค้าขาย ส่วนผู้ดูแลบางรายมีสถานที่ค้าขายอยู่ในตลาดสี่กั๊ก ทางด้านวัตถุดิบสำหรับส่วนของผู้ขายอาหารนั้นสามารถหาซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหารได้ที่ตลาดหมู่บ้าน และตลาดสี่กั๊กส่วนผู้ที่ขายของชำนั้นโดยมากจะเดินทางไปซื้อในตัวเมือง เช่น Makro ,Lotus Big C ,The Mall เป็นต้นเนื่องจากเป็นคลังสินค้าและมีราคาที่ถูกทำให้ประหยัดต้นทุนการลงทุนได้

อาชีพเกษตรกร กลุ่มนี้จะประสบกับปัญหาทางด้านสถานที่ในบริเวณหมู่บ้านไม่มีพื้นที่ทางการเกษตรผู้ทำการเกษตรจึงมีที่ดินอยู่นอกหมู่บ้าน ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์จะอาศัยพื้นที่ว่างของของบริเวณบ้านเป็นโรงเรือนให้สัตว์ซึ่งพื้นที่มีไม่มากนัก ทางด้านวัตถุดิบ เช่น ปุ๋ย สารเคมี พันธุ์พืช อาหารสัตว์สามารถหาซื้อได้ภายในร้านค้าของหมู่บ้านและในอำเภอ ซึ่งห่างจากหมู่บ้านไม่มากนัก

4) เทคนิควิธีทำงาน สำหรับการประกอบอาชีพต่างๆ ที่ได้เสนอมายังคณบดีนั้นจะขอยกตัวอย่างอาชีพที่ต้องมีการใช้เทคนิคในการทำงานอยู่เสมอ คือ อาชีพบริการ ได้แก่ ตัดเย็บเสื้อผ้าซึ่งมีการใช้เทคนิคมากมาย เพื่อความทันสมัยและดูดีของเสื้อผ้า เช่น ปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรน้ำเพื่อเพิ่มความสะดวกในการรีดผ้า ทำให้รีดได้ง่ายและผ้าเรียบขึ้นและยังต้องใช้อุปกรณ์ในการตกแต่งอีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีเทคนิคในการรีดผ้าใหม่ให้อยู่ทรงและยังมีเทคนิคอื่นๆ อีกมากมาย

5) กำลังทำงาน ผู้ดูแลรายสำหรับการดำเนินงาน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยกันของคนในครอบครัว แต่จะมีบางส่วนที่ต้องอาศัยการจ้างงานในการดำเนินงาน เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย การเกษตร เป็นต้น

6) นักศึกษาผ่านงาน นักศึกษาจะต้องมีการเข้าไปศึกษาสภาพบริบทของกองทุนหมู่บ้าน และการเข้าศึกษากับสถาบันที่ทางรัฐบาลเป็นผู้กำหนด โดยให้มีการจัดทำเป็นรูปแบบรายงาน เพื่อเก็บข้อมูล และมีการนำเสนอในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” ให้แก่ทางสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบ

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย พบว่า

1) การทำกิจการดูวิถี ผู้ดูแลมีการนำเงินไปใช้ในการขยายกิจการที่เป็นอาชีพเดิมให้ดีขึ้น โดยมีประสบการณ์ในการดำเนินงานมาเป็นเวลานานและได้มีการแสวงหาเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อเป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้จากการดำเนินงาน

2) การหาตลาดที่ดี ของผู้ดูแลรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ประกอบอาชีพทางด้านการค้าขาย การเกษตร ได้มีการศึกษาความต้องการของตลาดรวมถึงความต้องการของผู้บริโภค สำหรับผู้ประกอบการค้าขายต้องมีการสำรวจราคาทั้งตลาด และ ตลาดขาย ส่วนเกษตรกรต้องมีการสำรวจว่าที่ใดมีการให้ราคาผลผลิตที่สูงกว่าและไม่เอาเปรียบเกษตรกร

3) การหาวัตถุดิบที่ดี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะ การจะมีผลผลิตที่ดีควรเริ่มมาจากการเลือกสรรใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายอาหารทางด้าน การเลือกวัตถุดิบที่ดีมาใช้ในการประกอบอาหาร เพื่อให้หน้าตาและรสชาติของอาหารที่จะนำมาจำหน่ายดูน่ารับประทาน และผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรมีการเลือกสรรหาเมล็ดพันธุ์ พันธุ์พืชที่ดีทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศโดยควรคำนึงถึงฤดูกาล และระยะเวลา

4) การทำบัญชี ในการดำเนินงานของผู้ดูแลส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีงบบันทึกบัญชี เนื่องจากเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและไม่สำคัญสำหรับชาวบ้าน นอกจากผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายบางรายมีการบันทึกบัญชีเป็น บัญชีรายรับ-รายจ่าย บัญชีสินค้า โดยรูปแบบการบันทึกจะเป็นแบบง่าย ๆ ความความเข้าใจของผู้บันทึกเอง

5) การวิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงานสำหรับผู้ดูแลนั้น จำแนกได้เป็นสองพวก คือ ผู้ที่มีความตั้งใจนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการขยายตัวของกิจการในทิศทางที่ดีขึ้นเนื่องจากการมีเงินทุนหมุนเวียนใช้ในการดำเนินงานจึงสามารถมีเงินมาชำระคืนเมื่อครบกำหนด แต่สำหรับผู้ดูแลบางรายที่ไม่ได้นำเงินจากกองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการขอู้ โดยที่มีการนำเงินไปซื้อโทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า และนำเงินไปชำระหนี้เงินกู้นอกระบบเป็นต้น เป็นผลให้ไม่เกิดการขยายตัวของกิจการและเงินกู้ก็ไม่เกิดประโยชน์ในระยะยาว แต่อย่างไรก็ตามเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้แล้ว ผู้ดูแลแต่ละรายจะสามารถนำเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยมาชำระคืนแก่กองทุนหมู่บ้านได้ครบทุกราย และกองทุนหมู่บ้านจะยังคงอยู่

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) มีดังนี้

1.1 รายได้ที่เป็นเงินเป็นผลที่ได้จากการลงทุนในกิจการสำหรับผู้ประกอบอาชีพ

- ค้าขาย จะมีรายได้เฉลี่ยต่อวันประมาณ 400 บาท
- เกษตรกร จะมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตประมาณ 60,000 บาท
- บริการ จะมีรายได้เฉลี่ยต่อวันประมาณ 200 บาท

1.2 ผู้ผู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ สำหรับผู้ผู้ที่มีการนำเงินไปใช้ในการขยายกิจการ และได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ คือเกษตรกรที่มีการลงทุนแล้วได้ผลผลิตทางการเกษตร เช่น อ้อย มัน ลำปะหูลัง ข้าวโพค เป็นต้น

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ผู้ผู้ได้ขยายกิจการ การนำเงินที่ได้มาลงทุนในการขยายกิจการทำให้มีรายได้เพิ่ม ทรัพย์สินเพิ่มและมีเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการดำเนินงานได้มากขึ้น

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ผู้ผู้มีการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพาตนเองสำหรับกิจการของผู้ผู้บางรายนั้น สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง มีการบริหารจัดการด้วยตนเองซึ่งผู้ผู้สามารถทำได้และเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นผู้ผู้ก็จะสามารถพึ่งพาตนเองได้

3.2 ผู้ผู้มีความรู้และความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน หากผู้ผู้มีการวางแผนและมีการจัดสรรเงินทุนอย่างรอบคอบ และสามารถบริหารให้กิจการมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความมั่นคง คาดว่าในอนาคตกิจการของผู้ผู้จะมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน เงินกองทุน 1 ล้านบาทไม่สามารถทำให้ผู้ที่เดินทางออกจากหมู่บ้านกลับคืนมาอยู่ในหมู่บ้านได้ ถึงแม้ว่าจะมีการกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้าน โดยการมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน แต่ไม่มีสถานที่รองรับแรงงาน และค่าแรงงานที่น้อยกว่า จึงไม่สามารถทำให้เกิดการคืนถิ่นของคนในหมู่บ้าน

3.4 นักศึกษาได้มีการเรียนรู้ เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน จากการศึกษา ประเมินผลการดำเนินงานของผู้ผู้แต่ละราย

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้ โดยแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอาชีพค้าขาย แบ่งได้เป็น ขายอาหารและขายของชำ ซึ่งจะขอยกตัวอย่างเทคนิคในการทำอาหาร โดยเริ่มจากต้องมีการเลือกสรรวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่สด สะอาด เพื่อเพิ่มรสชาติของอาหารและความไม่จำเจของอาหาร หน้าตาของอาหารและเน้นที่รสชาติของอาหารต้องอร่อยจึงจะดึงดูดลูกค้าได้

2. อาชีพเกษตรกร แบ่งได้เป็น ผู้เลี้ยงสัตว์และผู้ปลูกพืช ซึ่งจะขอนำเสนอถึงเทคนิคในการดำเนินกิจการของผู้ปลูกพืชให้ได้ผลผลิตที่ดี โดยเริ่มจากการศึกษาถึงพันธุ์พืชใหม่ที่ได้มีการทดลองปลูกแล้วได้ผลผลิตที่ดีกว่าพันธุ์เดิม โดยจะไปขอความรู้ที่ วิทยาลัยเกษตร และมีการศึกษาถึงความทนทานของพืชให้เหมาะสมกับสภาพดิน ฟ้า อากาศในปัจจุบันรวมถึงสารเคมี ปุ๋ย ให้เหมาะสม

3. อาชีพบริการ แบ่งได้เป็น ชัก-รีดเสื้อผ้า เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า บริการทั่วไป ซึ่งจะขอนำเสนอเทคนิคในการดำเนินกิจการของผู้ที่ประกอบอาชีพเสริมสวย คือ เริ่มจากการบริการที่ดี ความทันสมัยของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆเช่น น้ำยาเปลี่ยนสีผมที่ปัจจุบันได้รับความนิยมมากโดยมีความหลากหลาย และ ปัจจุบันมีเครื่องรีดผมที่ทำงานง่ายและรวดเร็วกว่าการใช้ไคร้เป่าผม โดยที่ช่วยให้ประหยัดเวลาในการทำผมขึ้น

ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจเป็นอย่างมากของคนในหมู่บ้าน และยังเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่สำคัญในหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนมีกำลังใจในการประกอบอาชีพต่อไป โดยมีเงินทุนสนับสนุนจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และผลที่ได้รับอีกประการหนึ่ง คือ เกิดการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา ชุมชนและนักศึกษา โดยที่รัฐบาลมีบทบาทในการนำเสนอนโยบายกองทุนหมู่บ้านแก่ประชาชน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้ดีขึ้น โดยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีจุดประสงค์หลัก คือ ชุมชน/หมู่บ้าน และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีจุดประสงค์หลัก คือ บัณฑิตที่ว่างงานในหมู่บ้าน โดยที่หน่วยงานราชการทั้งทางระดับจังหวัด-อำเภอ-ตำบล รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนสถาบันการศึกษามีหน้าที่ในการให้ความรู้ โดยใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการบริหารโครงการ โดยมีการศึกษาในสถาบัน และ การศึกษาในชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่และที่สำคัญคือ ทำให้บัณฑิตที่ว่างงานอยู่มีงานทำและยังถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งด้วย

สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการของหมู่บ้านศาลสถิตย์ หมู่ที่ 9 ตำบล
มิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จากการจัดสรร
ผลกำไรที่ได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งจะได้มีการนำไปจัดสรรตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
เมื่อมีการชำระคืนเงินกู้ครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี

2. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการกองทุน

1.2 การบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบแบบแผน

1.3 คณะกรรมการกองทุนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.4 สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนมีความรับผิดชอบ

1.5 สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี

1.6 สมาชิกในหมู่บ้านมีความเอื้ออาทร เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เสียสละ

1.7 สมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบร่วมกัน

3. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านศาล
สถิตย์มีการช่วยเหลือกันระหว่างคณะกรรมการ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถ
สมาชิกกองทุนจะมอบอำนาจในการตัดสินใจแก่คณะกรรมการเป็นผู้ตัดสินใจ และในการบริหารจัดการ
การ สมาชิกจะมีส่วนร่วมน้อยเนื่องจากสมาชิกไม่มีเวลา จึงทำให้เกิดการขาดการมีส่วนร่วมของ
สมาชิกบางคนไป สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ก็สามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก
การลงทุน และเมื่อครบวาระกรรมการมีการนำเงินฝากในบัญชีมาเพื่อแจ้งให้สมาชิกกองทุนทราบ
ถึงผลการบริหารจัดการ ซึ่งปัจจุบันกองทุนมีการรับชำระหนี้จากผู้กู้เป็นเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแล้ว
และคาดว่าเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการชำระหนี้ในระยะเวลา 1 ปี เงินกองทุน 1 ล้านบาทจะยังคงอยู่
พร้อมทั้งมีผลกำไรที่ได้จากการบริหารกองทุนเพื่อนำมาจัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกใน
หมู่บ้าน

4. ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า
อุปสรรคของกองทุนคือ การขาดจิตสำนึกในการนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ การไม่เข้าใจ
ในวัตถุประสงค์ของกองทุนและขาดความสามัคคีของสมาชิก ทางด้านการบริหารของคณะ
กรรมการคือ ขาดความเข้าใจในระเบียบ ความเสียสละ ไม่มีเวลา ของคณะกรรมการและสมาชิก
หน่วยงานของรัฐบาลช่วยในการให้ความรู้ในข้อมูลข่าวสาร ให้คำแนะนำ และคำปรึกษาเกี่ยวกับ
กองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจซบเซาจึงเกิดการอพยพของแรงงาน เพื่อมุ่งเข้าสู่การแสวงหาแหล่งงาน รัฐบาลพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1-9 โดยมุ่งที่จะพัฒนาระบบเศรษฐกิจตามพระราชบัญญัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีนโยบายให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นและได้จัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท ให้แก่หมู่บ้านที่มีความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับรากหญ้าที่ ไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเพื่อให้ในหมู่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกของการเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนจึงมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัดและระดับประเทศ กองทุนหมู่บ้านสาธิตได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านแล้ว

จากการศึกษาและประเมินศักยภาพโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสาธิต โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อให้ทราบว่าการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซึ่งก่อตั้งขึ้นนั้นเอื้อเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการกองทุน ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน และปัจจัยต่างๆที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบที่เรียกว่า “CIPP Model” โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิ (Primary data) โดยการสำรวจในหมู่บ้านที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยใช้แบบสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลตาม บร.1-บร.12 และแบบทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งจากส่วนราชการและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนและเชิงคุณภาพเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุน

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์โดยภาพรวม

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ มีผลการประเมิน ดังนี้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและนำเสนอส่งเสริมผู้กู้พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า เงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลจัดสรรให้ในแต่ละหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือคนจนให้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ โดยการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ กองทุนหมู่บ้านได้รับการจัดสรรเงินกองทุนเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 และได้มีการจัดสรรแก่สมาชิกผู้ขอกู้ในการประกอบอาชีพ ผู้ขอกู้ต้องเขียนโครงการในการเสนอขอกู้เงินกองทุนต่อคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติเงินกู้โดยการอนุมัติจะให้กู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท เพื่อการกระจายเงินกู้แก่สมาชิก และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการชำระคืนผู้กู้แต่ละรายจะมีการนำเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญา มาชำระที่เหรียญกษาปณ์หรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและจะเก็บรวบรวมเงินที่ได้จากการชำระคืนไปฝากเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านศาลสถิตย์ ณ.ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 92 ราย และได้รับการจัดสรรเงินกู้ไปแล้วจำนวน 47 ราย

1.2 ผลการประเมินการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของคณะกรรมการจะพิจารณาตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้กู้ โครงการที่นำเสนอ ประวัติส่วนตัวของผู้กู้ อุปนิสัยใจคอ ความสามารถในการชำระคืน เป็นต้น ในการชำระคืนของผู้กู้ปัจจุบันจะให้ผู้กู้แต่ละรายนำเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยมาชำระคืนที่คณะกรรมการกองทุน และจะมีการออกใบเสร็จรับเงินให้ไว้เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการชำระคืนแก่กองทุน สำหรับการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านเหรียญกษาปณ์จะเป็นผู้บันทึกบัญชีและรายการต่างๆที่เกิดขึ้นลงใน บัญชีรายได้ - บัญชีค่าใช้จ่าย และบัญชีคุมลูกหนี้รายตัวในแบบฟอร์มบัญชีทั้ง 9 เล่ม ซึ่งเหรียญกษาปณ์สามารถบันทึกบัญชีด้วยความเข้าใจเพียง 3 เล่ม นักศึกษามีโอกาสได้เข้าไปศึกษาสภาพความเป็นจริงในหมู่บ้าน และเรียนรู้หมู่บ้านของตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนา และส่งเสริมกองทุนโดยการนำเสนอรายงานผลการศึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการ และการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกผู้กู้ทั้งสิ้นจำนวน 47 ราย ซึ่งวงเงินกู้แต่ละรายจะไม่เกิน 20,000 บาท เพื่อการกระจายเงินกู้ให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง โดยพิจารณาจากโครงการที่นำเสนอ

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผู้ที่เสนอขอกู้เงินลงทุนและได้รับการอนุมัติจากโครงการที่นำเสนอ และมีการนำไปใช้ในการขยายกิจการทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลงทุน และมีเงินทุนหมุนเวียนใช้ภายในกิจการ

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) โครงการกองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นในหมู่บ้าน มีการร่วมมือของคนในหมู่บ้านในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและบริหารกองทุน โดยมีความรับผิดชอบในการกู้ยืมเงินจากกองทุน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแก่สมาชิกในหมู่บ้าน และทำให้เศรษฐกิจภายในหมู่บ้านดีขึ้นจากการมีเงินทุนหมุนเวียนและสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย มีผลการประเมินดังนี้

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่าการประกอบอาชีพของผู้กู้แต่ละรายโดยส่วนใหญ่จะเป็น กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพบริการซึ่งผู้กู้โดยส่วนใหญ่จะมีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.4 ป.6 ม.3 ม.6 และบางรายมีการศึกษาทางด้านวิชาชีพ เช่น เติรมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ เนื่องจากทำมานานแล้วจึงทำให้มีความชำนาญและความรู้ความสามารถ นำมาปรับให้เหมาะกับสถานะปัจจุบันได้ ทรัพย์สินของผู้กู้โดยมากแล้วจะเป็น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ บ้าน และที่ดิน หรือเงินสดซึ่งส่วนใหญ่ผู้กู้แต่ละรายจะมีหนี้สินกับธนาคาร นายทุนนอกระบบ หรือไฟแนนซ์

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่าเงินที่กู้มาได้ผู้กู้นำไปลงทุนในการขยายกิจการตามวัตถุประสงค์ของการเสนอขอกู้แล้ว และมีผู้กู้บางรายไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอขอกู้ และมีการจัดหาเงินทุนอื่นนอกเหนือจากเงินกองทุนคือ การกู้ยืมจากธนาคาร เงินทุนนอกระบบ ไฟแนนซ์ สำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ในด้านการจัดหาสถานที่ที่จะมีการพิจารณาจากทำเล ที่ตั้ง และความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มอาชีพ ทางด้านวัตถุดิบสามารถจัดหาได้ทั้งจากภายในหมู่บ้านและจากสถานที่อื่น เช่น ตลาดสี่กั๊ก สำหรับกลุ่มอาชีพค้าขายของชำก็จะเลือกซื้อสินค้าจากคลังสินค้าขายส่ง ในตัวจังหวัด เทคนิคต่าง ๆ ในการนำมาใช้ และปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มต่าง ๆ ที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้มีการนำเงินไปใช้ในการขยายกิจการที่กำลังดำเนินอยู่ ให้ดีขึ้นตามการเสนอขอกู้และมีผู้กู้บางราย ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ ก็พบว่าไม่มีการขยายกิจการและเงินกู้นั้นก็หมดไปโดยไม่เกิดประโยชน์และการพัฒนาอาชีพ และผู้ที่ทำตามวัตถุประสงค์สามารถมีการจัดหา

ตลาดที่ดีในการจำหน่ายและซื้อสินค้าหรือผลผลิตต่าง ๆ ได้ รวมถึงมีการจัดหาวัตถุดิบที่ดีมีคุณภาพ มาใช้ในกิจการในด้านการจัดทำบัญชี โดยมากจะทำเฉพาะค้าขายเนื่องจากต้องมีการจดบันทึก รายรับ-รายจ่าย จำนวนสินค้าและผู้จ่ายเงินไม่มีการจดบันทึกบัญชี เนื่องจากทำให้ยุ่งยากและผูู้้เห็นว่าไม่จำเป็นและสำหรับผู้ผู้แต่ละราย ทั้งที่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และ ไม่ใช่ตามวัตถุประสงค์ เมื่อถึงระยะเวลาการชำระคืนผู้ผู้ส่วนใหญ่สามารถนำเงินมาชำระคืนตรงตามเวลาจะมีบางรายเท่านั้นที่ล่าช้า แต่อย่างไรก็ตามคาดว่าเมื่อสิ้นสุดระยะเวลา 1 ปี ผู้ผู้ทุกรายจะสามารถนำเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยมาชำระคืนแก่กองทุน และกองทุนหมู่บ้านจะยังคงอยู่

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ผู้แต่ละราย แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

- 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) จากการค้าดำเนินงาน ผู้ผู้มีรายได้เพิ่มจากการขยายกิจการและบางกลุ่ม เช่น กลุ่มเกษตรกรก็มีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการลงทุน
- 2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผู้ผู้ได้ขยายกิจการในการนำเงินมาลงทุน ทำให้มีรายได้เพิ่ม สิทธิประโยชน์ และมีเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการดำเนินงานมากขึ้น
- 3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ผู้ผู้สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง มีการบริหารจัดการกิจการของตนเอง ได้เป็นอย่างดี และหากผู้ผู้มีการวางแผนในการจัดสรรเงินทุนอย่างรอบคอบก็จะสามารถบริหารงานให้มีรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต กิจการของผู้ผู้จะมีความมั่นคงและเข้มแข็งอยู่ได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านสาธิต สวัสดิ์ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านสาธิต สวัสดิ์ ได้แก่

1.1 การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม คือ จากการทำที่มีกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนช่วยให้มีเงินทุนหมุนเวียนใช้ในประกอบอาชีพทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสำหรับสมาชิกในหมู่บ้านจะได้รับประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้าน โดยที่คณะกรรมการกองทุนมีข้อเสนอให้แก่สมาชิก โดยรวมว่า ผลกำไรที่ได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ จะนำมาใช้ในการสร้างหอกระจายเสียงของหมู่บ้านเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในหมู่บ้านและข่าวสารอื่นนอกหมู่บ้าน และยังตอบสนองหลักการของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยการสร้างการเรียนรู้ในระบบเครือข่ายของคนในหมู่บ้าน

1.2 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการกองทุน คือ การวางแผนการจัดการกองทุนอย่างมีระบบ จากการศึกษาที่คณะกรรมการมีควรคัดเลือกผู้กู้โดยหลักเกณฑ์จากกฎระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก

- ทำให้การคัดเลือกผู้กู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผู้กู้ที่มีความรับผิดชอบในการชำระหนี้ และผู้กู้ส่วนใหญ่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการเสนอกู้จริง และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ในแต่ละงวด พบว่า มีการชำระคืนของผู้กู้ครบตามจำนวนที่ได้ตกลงไว้ตามสัญญาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ถึงแม้ว่าในบางเดือนจะมีผู้กู้บางรายที่มาชำระคืนช้าแต่ก็สามารถหาเงินมาชำระคืนได้

- คณะกรรมการมีความสามารถในการบริหารจัดการ คือ มีการตัดสินใจในการแก้ปัญหาสำหรับกรณีที่มีผู้กู้บางรายมีปัญหาเกี่ยวกับ สุขภาพร่างกาย ทำให้ไม่สามารถนำมาชำระคืนได้ตามกำหนด ก็จะมีการผ่อนผันให้โดยการขอยกการชำระ ไปเป็นเดือนถัดไป และมีการบันทึกการขอยกไปรวมกับเดือนถัดไป

- ความรับผิดชอบของสมาชิก คือ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ผู้กู้สามารถหาเงินมาชำระคืนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เนื่องจากการนำเงินที่ได้รับการจัดสรรไปใช้ในการขยายกิจการจึงทำให้มีเงินทุนหมุนเวียน และเมื่อครบกำหนดจึงสามารถนำเงินมาชำระคืนได้

- ความสามัคคี ความเสียสละเวลา และการร่วมกันรับผิดชอบกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาที่ผู้กู้และสมาชิกได้เข้าร่วมฟังการประชุมในวาระต่างๆ ทั้งที่ไม่ค่อยจะมีเวลาเพราะ โดยส่วนใหญ่สมาชิกจะมีอาชีพรับจ้าง ค่าขาย ทำงานในโรงงานที่ไม่ค่อยจะมีเวลา แต่ก็สละเวลาพักผ่อนนั้นมาเข้าร่วมฟังการประชุม

1.3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน เป็นการช่วยระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน โดยการ

- มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถของคณะกรรมการ เช่น ผู้ที่มีเวลาและมีความสามารถทางด้านการทำบัญชี ก็จะให้รับผิดชอบทางด้านกรเก็บเงิน บันทึกบัญชีติดต่อกับธนาคารและอำเภอ ส่วนคณะกรรมการคนอื่นก็จะเป็นผู้ติดตามและการเตือนผู้กู้ก่อนถึงเวลาการชำระหนี้

- จำนวนเงินคงเหลือในบัญชีมีเพิ่มขึ้นจากเดิมในแต่ละเดือน

- คณะกรรมการมีความซื่อสัตย์ ไม่นำเงินที่ได้จากการชำระคืนไปใช้นอกเหนือจากการนำไปฝากเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวบรวมเงินไปฝากที่ธนาคารทุกเดือนและให้คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่ทางอำเภอเซ็นรับทราบทุกครั้งโดยสามารถตรวจสอบได้จาก สมุดบัญชีธนาคารที่มียอดตรงกับสมุดบัญชีรายรับและสมุดบัญชีคุมลูกหนี้รายตัวและเมื่อมีการ

ประชุมสมาชิกจะมีการแจ้งยอดเงินคงเหลือในบัญชีต่างๆ แก่สมาชิกเพื่อทราบโดยทั่วกัน และ คาดว่าเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี เงินกองทุน 1 ล้านบาท จะยังคงอยู่และสมาชิกจะได้รับ ประโยชน์จากการจัดสรรผลกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้าน

1.4 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุน พบว่า

- ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุน คือ สมาชิกขาดความเข้าใจ ขาดจิตสำนึกในการนำเงินกองทุนไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอู้ เช่น ผู้กู้บางรายนำ เงินที่ได้จากการจัดสรร ไปใช้ในการชำระหนี้เงินกู้ที่เกิดจากการกู้เงินนอกระบบ บางรายนำไป ปลดปล่อยเงินกู้ยืมอีกทอดหนึ่งทำให้ได้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น บางรายนำไปซื้อโทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น VCD คาราโอเกะที่กำลังเป็นที่นิยม และการเรียกประชุมสมาชิกทำได้ยากเนื่องจาก การ ประกอบอาชีพของสมาชิก เช่น แม่ค้าที่คั่งอยู่ใต้อู่ร้านซึ่งผู้กู้โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเลี้ยงขย ผู้ที่ทำงานโรงงานต้องทำงานเป็นกะ บางครั้งอาจตรงกับเวลาทำงานหรือเพิ่งเลิกงาน

- ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน คือ หน่วยงานของรัฐบาลและผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการอบรมการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ที่กรรมการผู้ทำบัญชีนั้น ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตนเองทั้งที่พยายามอยู่หลายครั้ง แต่หลังจากได้รับการอบรมก็มีความเข้าใจขึ้นและสามารถบันทึกบัญชีกองทุนได้ในบางเล่มแล้ว และการที่ มีการติดตามผลการดำเนินงานของกองทุน การจัดประชุมผู้นำกองทุนหมู่บ้าน การให้คำปรึกษา และช่วยแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านแก่คณะกรรมการกองทุน เพื่อให้มีแนวทาง การแก้ไขได้อย่างถูกวิธี ประกอบกับหมู่บ้าน

2. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

2.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) จากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทำให้มีเงินทุนหมุน เวียนภายในหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนมีการขยายกิจการ และทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของคนใน หมู่บ้าน

2.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกกองทุน ผู้ที่ ได้รับการอนุมัติเงินกู้ และทำให้มีการเพิ่มรายได้จากการขยายกิจการของผู้กู้ บรรเทาความเดือด ร้อนทางการได้ในระดับหนึ่ง

2.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในหมู่ บ้าน ได้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ความเสีย สละ ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

1. ควรมีการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกผู้กู้ประจำทุกเดือนเพื่อเป็นการติดตามตรวจสอบ และทราบความก้าวหน้าของกิจการของผู้กู้ เนื่องมาจากปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านยังไม่มี การเรียกประชุมสมาชิกทุกเดือน เนื่องมาจากการเรียกประชุมสมาชิคนั้นทำได้ยาก เพราะสมาชิก และผู้กู้มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และเวลาที่ทำการประชุมตรงกับเวลาทำงานของสมาชิกหลายคน
2. เมื่อมีการประชุมตามวาระอยากให้ทางหน่วยงานของราชการ เข้ามามีส่วนร่วม เพราะในความคิดของชาวบ้านส่วนใหญ่ จะให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ทางหน่วยงานของราชการ มากกว่าที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้น
3. ควรมีการจัดสรรเงินส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่กรรมการผู้ทำบัญชีหมู่บ้าน เพื่อให้มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินงาน เช่น ค่าน้ำมัน ค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในการเดินทาง
4. มีการติดตามผลการดำเนินงานผลของกองทุนอย่างต่อเนื่อง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รัฐบาลได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันแก้ไขปัญหาดัง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน
5. ควรให้คณะกรรมการกองทุน ที่ได้มีการแต่งตั้งขึ้นมาใหม่ แทนคณะกรรมการชุดเดิม ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน จากเจ้าหน้าที่เพื่อความเข้าใจในกองทุน
6. เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านมีน้อยจึงไม่สามารถทำการประเมินโครงการ ได้อย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการวิจัย. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงอุตสาหกรรม,กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2545. นโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs). www.sme.Thai.net.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการตำบลและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2544 และแนวโน้มปี 2545. www.bot.or.th.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และการประเมินโครงการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- รวาพร รัชชศิริ. 2543. การเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านมะเกลือ หมู่ที่6 ตำบลพะวงาด อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมพันธ์ เศษะอธิก. (31 กรกฎาคม 2545). สุขสรรค์. มติชนรายวัน : 6.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน. : www.nesdb.go.th.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. รายงานผลการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาฯฉบับที่8 พ.ศ. 2543. www.nesdb.go.th.

